

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntahistorian laitos	
Tekijä-Författare-Author Hakkarainen, Petri Elias			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Gauck-virasto ja entisen DDR:n valtionturvallisuusministeriön pesänselvitys : Stasi-menneisyyden käsittely yhdistyneessä Saksassa 1990-2000			
Oppiaine-Läroämne-Subject Poliittinen historia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2001-04-18	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 97+9
Tiivistelmä-Referat-Abstract Tutkin pro gradu -työssäni entisen DDR:n valtionturvallisuusministeriön Stasin pesänselvitystä yhdistyneessä Saksassa vuosina 1990-2000. Stasin valtava, noin 180 hyllykilometrin laajuinen arkistojäämistö on avattu poikkeuksellisen laajasti ja nopeasti niin tuomioistuimien, julkisen sektorin työnantajien, tutkijoiden kuin Stasin uhrienkin käyttöön. Koko Stasi-menneisyyden käsittelylle tarjottavista puitteista vastaamaan perustettiin Saksan yhdistymisen jälkeen oma instituutionsa, ns. Gauck-virasto. Lähestyn tutkimuskohdettani aluksi yleiseltä tasolta. Luvussa 2 jaottelen vaikean lähimenneisyyden kohtaamisessa valittavissa olevat keinot neljään eri ryhmään: menneisyyden juridiseen, poliittiseen, historialliseen ja yksityiseen käsittelyyn. Näiden lisäksi viidentenä menneisyyden käsittelyn muotona on mielestäni metatason keskustelu meneillään olevasta käsittelystä itessään. Tämän työtä selkeyttävän jaottelun lisäksi Stasi-menneisyyden käsittelyn tarkastelu edellyttää kuitenkin myös sen kansallisen kontekstin tuntemista. Niinpä esittelen luvussa 3 pääpiirteitä saksalaisen menneisyysuhteen kehityksestä toisen maailmansodan jälkeen. Taustalukujen jälkeen siirryn varsinaisen Stasi-menneisyysjärjestelmän pariin. Luvussa 4 kuvaan Stasi-arkistoista käydyn kiistan kronologista kehitystä vuosina 1989-91, valtionturvallisuusministeriön rakennusten valtauksista Stasi-asiakirjalain säätämiseen yhdistyneen Saksan liittopäivillä. Vasta tuo laki mahdollisti Stasi-menneisyyden käsittelyn aloittamisen täydellä teholla. Tämän käsittelyn vaiheita vuosina 1992-2000 tarkastelen kahdesta eri näkökulmasta. Luvussa 5 pyrin selvittämään Stasi-menneisyyden käsittelyn konkreettista kulkua esittelemällä Stasi-asiakirjalain keskeisintä sisältöä sekä kuvaamalla sen tähänastista toimeenpanoa niin juridisella, poliittisella, historiallisella kuin yksityiselläkin tasolla. Primaarilähteenä käytän tässä Stasi-asiakirjalain tuoreinta versiota ja Gauck-viraston kahden vuoden välein julkaisemia toimintakertomuksia. Luvussa 6 vaihdan perspektiivini Gauck-viraston ulkopuolelle ja perehdyn Stasi-menneisyyden käsittelyn tasojen saamaan julkiseen vastaanottoon samalla aikavälillä. Tämä metatason keskustelu Stasi-menneisyyden käsittelystä on ollut erityisen rönsyilevää, mutta tavoitteenani on esitellä siitä keskeisimpiä kullakin tasolla esille nousseita teemoja. Tärkeimpänä primaariaineistona olen käyttänyt Gauck-viraston vuosina 1992-2000 Stasi-debatista keräämää lehtileikearkistoa, joka kattaa keskeisimmät saksalaislehdet. Stasi-menneisyyden käsittelyn ja siitä käydyn keskustelun perusteella argumentoin, että välittömästi poliittisen muutoksen jälkeen aloitettavan vaikean lähimenneisyyden käsittelyn mahdollisuudet ovat rajalliset. Kuten Gauck-viraston esimerkki osoittaa, voidaan tehokkaalla menneisyyspolitiikalla saavuttaa nopeitakin tuloksia, mitä menneisyyden juridiseen ja poliittiseen käsittelyyn tulee. Sen sijaan erilaiset menneisyyskeskustelut, sekä historiallisella että yksityisellä tasolla, vaativat tuntuvasti enemmän aikaa kuin yhden vuosikymmenen. Menneisyysuhteen muovautuminen näiden keskustelujen avulla on pitkä prosessi, johon Stasi-asiakirjalaki toki tarjoaa erinomaiset puitteet.			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords Saksa Stasi historiantutkimus poliittinen historia - Saksan demokraattinen tasavalta kollektiivinen muisti - Saksan demokraattinen tasavalta			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			